

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2008 M. VAŠARIO 6 D. ĮSAKYMO NR. 3D-58 „DĖL
LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO PROGRAMOS
PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

2015 m. gruodžio 11 d. Nr. 3D-920
Vilnius

P a k e i č i u Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymą Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ ir išdėstau jį nauja redakcija:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO
PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasi 1992 m. birželio 5 d. Biologinės įvairovės konvencija, Lietuvos Respublikos gyvulių veislininkystės įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1162 „Dėl Nacionalinės 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimo Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“ 5.9 papunkčiu, t v i r t i n u Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programą (pridedama).“

Žemės ūkio ministrė

Virginija Baltraitienė

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2008 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-58
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2015 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. 3D-920
redakcija)

LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMO PROGRAMA

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa (toliau – programa) parengta atsižvelgiant į tai, kad Lietuva pasirašydama 1992 m. birželio 5 d. Biologinės įvairovės konvenciją įsipareigojo išsaugoti savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius. Ūkinių gyvūnų genetiniai ištekliai yra nacionalinis turtas, jų išsaugojimas yra integruotas procesas, kuris turi selekcinę, ekonominę, mokslinę, ekologinę, kultūrinę, istorinę, aplinkosauginę, edukacinę svarbą Lietuvos Respublikai ir yra svarbi pasaulinės žemės ūkio įvairovės ir visos biologinės įvairovės dalis. Kadangi dėl nepalankių rinkos sąlygų dauguma ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių atsidūrė ties išnykimo riba, Lietuva saugo savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, įtrauktus į senųjų ir XX a. suformuotų saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašą (toliau – saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių sąrašas).

2. Senosios ir XX a. suformuotos veislės turi unikalų paveldimų ypatybių ir požymių derinį, tačiau senosios veislės – dar tik joms vienioms būdingus specifinius genus, kurių nebūtų įmanoma naujai atkurti veislei išnykus. Lietuva stengiasi apsaugoti savo ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius nuo išnykimo, išlaikydama biologinę įvairovę bei užtikrindama genetinį pagrindą ateities gyvulininkystei, kadangi, veisiant ūkinius gyvūnus ir gerinant vien tik produkcijos kiekybinius ir kokybinius rodiklius, pasireiškia paveldimos recesyvinės ligos, sumažėja gyvūnų atsparumas ligoms ir aplinkos pokyčiams, silpnėja jų gyvybingumas, trumpėja amžius, blogėja reprodukcijos ir produkcijos kokybė ir nelikus prie vietos sąlygų prisitaikiusių, atsparių, gyvybingų ir geromis reprodukcinėmis savybėmis pasižyminčių veislių, šiuos požymius būtų labai sunku atkurti.

3. Ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą ir raidą Lietuvoje nuo 1992 metų lėmė keletas pagrindinių veiksnių: teisinio reglamentavimo kaita; Europos Sąjungos ir valstybės lėšos, skirtos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimui, sparčiai kintančios rinkos sąlygos; ūkinių gyvūnų augintojų prioritetų kaita.

4. Programos paskirtis – nustatyti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo tikslą, uždavinį ir priemones, kad būtų užtikrinta ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių

išteklių valstybinė apsauga, sudarytos tinkamos sąlygos saugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, juos atrinkti, įvertinti, stebėti, tirti ir populiarinti.

5. Programoje vartojamos sąvokos:

5.1. **genealoginė ūkinių gyvūnų linija** – grupė vertingų ūkinių gyvūnų, ne mažiau kaip penkių kartų palikuonių, kilusių iš bendro giminės pradininko;

5.2. **genealoginė ūkinių gyvūnų šeima** – grupė vertingų ūkinių gyvūnų, ne mažiau kaip penkių kartų palikuonių, kilusių iš bendros giminės pradininkės;

5.3. **grynasis veisimas** – veisimo būdas, kai poruojami tos pačios veislės ūkiniai gyvūnai;

5.4. **grynaveislis ūkinis gyvūnas** – ūkinis gyvūnas, kurio tėvai ir protėviai yra įrašyti arba jis pats yra įrašytas arba tinkamas būti įrašytas į tos pačios ūkinių gyvūnų veislės kilmės knygą;

5.5. **išnykusi ūkinių gyvūnų veislė** – ūkinių gyvūnų veislė, kurios nėra likusių veislinių patinų ar veislinių patelių. Veislei atkurti gali būti panaudota užšaldyta genetinė medžiaga. Veislė išnykusia gali būti pripažįstama dar prieš prarandant paskutinį tos veislės gyvūną ar genetinę medžiagą;

5.6. **įvaisa** – grynojo veisimo būdas, kai poruojami artimos giminystės ūkiniai gyvūnai;

5.7. **kritinė ūkinių gyvūnų veislė** – ūkinių gyvūnų veislė, kurios yra likę ne daugiau kaip 5 veisliniai patinai arba ne daugiau kaip 100 veislinių patelių arba kurios populiaciją sudaro ne daugiau kaip 120 ūkinių gyvūnų ir jų mažėja, o grynasis veisimas yra mažesnis kaip 80 procentų ir kuri nepriskiriama prie išnykusių;

5.8. **naudojamasis ūkinių gyvūnų genų bankas** – bankas, kuriame laikoma naudojamų ūkinių gyvūnų genetinė medžiaga greitam naudojimui ir tyrimams;

5.9. **nykstanti ūkinių gyvūnų veislė** – ūkinių gyvūnų veislė, kurios yra likę 5–20 veislinių patinų arba 100–1000 veislinių patelių arba kurios populiaciją sudaro 80–100 gyvūnų ir jų daugėja, o grynasis veisimas sudaro daugiau kaip 80 procentų; arba kurios populiaciją sudaro daugiau kaip 1000–1200 gyvūnų ir jų mažėja, o grynasis veisimas yra mažesnis kaip 80 procentų ir kuri nepriskiriama prie išnykusių, kritinių ar kritinių palaikomųjų veislių;

5.10. **saugojamasis ūkinių gyvūnų genų bankas** – bankas, kuriame laikomas užšaldytos naudojamų ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos tam tikras kiekis kaip veislės išsaugojimo garantas ateities kartoms;

5.11. **ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolys** – ilgalaikį grynąjį veisimą užtikrinanti genofondinių ūkinių gyvūnų banda, kurioje palaikoma visa genealoginė struktūra ir iš kurios gali būti platinama veislinė ir genetinė medžiaga;

5.12. **ūkinių gyvūnų atranka** – ūkinių gyvūnų parinkimas veisti siekiant gauti tipingus veislei palikuonis, turinčius norimų požymių;

5.13. **ūkinių gyvūnų genetinė medžiaga** – ūkinių gyvūnų ląstelių sudėtinių dalių (spermos, embrionų, ovocitų, klonų, somatinių ląstelių ir DNR) visuma, lemianti genetinės informacijos išsaugojimą ir perdavimą;

5.14. **ūkinių gyvūnų genetiniai išteklių** – naudojamos arba galimos naudoti žmogaus ūkinėje veikloje ūkinių gyvūnų rūšys, veislės, populiacijos arba jų dalys, taip pat bet kokia gyvūnų genetinė medžiaga (sperma, embrionai, ovocitai, klonai, somatinės ląstelės ir DNR);

5.15. **ūkinių gyvūnų nacionaliniai genetiniai išteklių** – Lietuvoje susidareę ūkinių gyvūnų genetiniai išteklių, kurių išskirtiniai paveldimieji požymiai turi selekcinę, ekonominę, mokslinę, ekologinę, kultūrinę, istorinę svarbą Lietuvai;

5.16. **ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *ex situ*** (toliau – išsaugojimas *ex situ*) – užšaldytos lietuviškų veislių ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos išsaugojimas;

5.17. **ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *in situ*** (toliau – išsaugojimas *in situ*) – gyvų lietuviškų populiacijų ūkinių gyvūnų saugojimas;

5.18. **ūkinių gyvūnų populiacijos efektyvumo rodiklis (N_e)** – veisti naudojamų ūkinių gyvūnų patinų ir patelių santykis, rodantis populiacijos būklę.

6. Saugomų lietuviškų ūkinių gyvūnų veislių sąrašą pagal rūšis sudaro šios lietuviškos ūkinių gyvūnų veislės:

6.1. arklių veislės: žemaitukai, stambieji žemaitukai, Lietuvos sunkieji arkliai ir senojo lietuviško genotipo trakėnai;

6.2. kiaulių veislės: Lietuvos vietinės ir senojo genotipo Lietuvos baltosios kiaulės;

6.3. galvijų veislės: Lietuvos šemieji, Lietuvos baltnugariai, senojo genotipo Lietuvos žalieji, senojo genotipo Lietuvos juodmargiai galvijai;

6.4. avių veislės: Lietuvos šiurkščiavilnės ir Lietuvos juodgalvės avys;

6.5. Lietuvos vietinės pieninės ožkos;

6.6. vištinės žąsys;

6.7. Lietuvos vietinės bitės;

6.8. Lietuvos skalikai (parama pagal šią programą neteikiama, kadangi skalikai nėra ūkiniai gyvūnai).

7. Sąrašas nėra galutinis ir gali būti keičiamas atsižvelgiant į Ūkinių gyvūnų genetinių išteklių koordinavimo tarybos (toliau – Taryba) rekomendacijas.

8. Veislės įtraukimas į šį sąrašą:

8.1. siūlymą dėl veislių įtraukimo į sąrašą žemės ūkio ministrui teikia Taryba;

8.2. siūlymą Tarybai dėl veislės įtraukimo gali teikti:

8.2.1. pripažinta veislininkystės institucija, kuri tvarko siekiamos įtraukti veislės kilmės knygą pagal patvirtintą selekcinę programą;

8.2.2. mokslo institucija, atlikusi siekiamos įtraukti veislės visapusišką mokslinę analizę.

8.3. siūlomos veislės įtraukimo kriterijai:

8.3.1. turi atitikti FAO kriterijus dėl nykstančios veislės statuso, kaip tai apibrėžta pasaulinėje Ūkinių gyvūnų genetinių išteklių maistui ir žemės ūkiui 2007 m. ataskaitoje, t. y. turi būti išnykusi, kritinė arba nykstanti;

8.3.2. Lietuvoje turėtų būti veisiama ne mažiau kaip 40 metų;

8.3.3. veisiama šešias kartas be genetinės medžiagos įvežimo iš kitų šalių;

8.3.4. veisiama grynuoju veisimu;

8.3.5. susiformavusi ar sukurta tam tikroje Lietuvos geografinėje teritorijoje ir yra prisitaikiusi prie vietos sąlygų.

II SKYRIUS ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

9. Pagal šią programą veiklą, apimančią ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą, vykdo šie subjektai:

9.1. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinio Gyvulininkystės instituto Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių apsaugos koordinavimo centras (toliau – Centras);

9.2. specializuotą veislininkystės veiklą vykdančios valstybės kontroliuojamos akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės, kuriose valstybei priklauso daugiau kaip ½ akcijų.

10. Pagal šią programą ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius saugantys subjektai atlieka valstybinės reikšmės darbą, kai kurie dar nuo 1993 metų vykdo ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių saugojimo funkciją: gyvūnus saugo, tiria, platina ir populiarina senųjų vietinių veislių populiacijas. Subjektuose laikomi saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių ūkiniai gyvūnai veisiami grynuoju veisimu, uždaru populiacijų metodu, išlaikant veislių genealogines struktūras. Subjektai tvarko ūkinių gyvūnų veislininkystės ir produktyvumo apskaitą, tiria jų biologines-ūkines savybes, kaupia genetinę medžiagą, kuria naujas genealogines ūkinių gyvūnų linijas ir šeimas, vykdo informacinę sklaidą dalyvaujant parodose, propaguoja ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius leidiniuose. Visa tai skatina platesnį ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių panaudojimą šalies ūkiuose. Šiuose subjektuose sukauptos intelektinės pajėgos, sugebančios įvertinti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių būklę ir jų poreikį bei užtikrinti jų veisimą grynuoju būdu pagal genealoginę struktūrą, taip pat panaudoti įvairius veisimo metodus siekiant užtikrinti saugomų ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių veislių išlikimą.

11. Pagal šią programą saugomų ūkinių gyvūnų selekciniai branduoliai, patinų linijų ir patelių šeimų ir ūkinių gyvūnų pagal lytis skaičius yra numatyti programos 1 priede.

12. Pagal šią programą kaupiamos genetinės medžiagos kiekiai ir sukauptos medžiagos palaikymo skaičiai yra numatyti programos 2 priede.

13. Konkretūs remtini ūkinių gyvūnų ir genetinės medžiagos kiekiai fiksuojami programoje nuo 2013 m.

14. Siekiant nuosekliai planuoti ūkinių gyvūnų ir genetinės medžiagos skaičiaus kitimą programoje fiksuojami einamųjų ir ateinančių metų rodikliai (programos 3 ir 4 priedai).

15. Atsižvelgiant į tai, kad dauguma saugomų veislių yra kritinės būklės, šioje programoje ypatingas dėmesys turi būti skiriamas išsaugojimui *in situ*, siekiant išsaugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius. Tai gali būti atlikta, pašalinus pagrindines subjektų problemas:

15.1. nepakankamą subjektų materialinės bazės kokybę;

15.2. sisteminio požiūrio į ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą stoką;

15.3. finansavimo ūkinių gyvūnų nacionaliniams genetiniams ištekliams išsaugoti trūkumą.

III SKYRIUS

PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINYS, VERTINIMO KRITERIJAI IR PAGRINDINĖS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

16. Programos tikslas – apsaugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius nuo nykimo, užtikrinti saugomų lietuviškų gyvūnų veislių populiacijų tvarumą. Tikslo vertinimo kriterijai:

16.1. kritinių veislių skaičius arba procentas bendrame pagal programą saugomų veislių skaičiuje;

16.2. ūkinių gyvūnų populiacijos (toliau – populiacija) efektyvumo rodikliai N_e (kiekvienai populiacijai atskirai);

16.3. bendros pagal programą remiamos populiacijos pokytis, lyginant su praėjusiais metais (proc.).

17. Programos uždavinys – kaupti ir tirti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, racionaliai ir tausiai juos naudoti, sudaryti palankias sąlygas ūkinių gyvūnų rūšių evoliucijai. Uždavinio vertinimo kriterijai:

17.1. sukauptų pilnaverčių genealoginių ūkinių gyvūnų linijų / šeimų / individų pagal atskiras veisles skaičius (vnt.);

17.2. saugomų genetinės medžiagos komplektų skaičius (vnt.);

17.3. iš selekcinųjų branduolių privačių asmenų įsigytų saugomų lietuviškų veislių ūkinių gyvūnų skaičius (vnt.).

18. Programai įgyvendinti numatytos šios priemonės:

18.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *in situ*:

Įgyvendinant Biologinės įvairovės konvencijos tikslus, palaikyti šalies ūkinių gyvūnų biologinę įvairovę išsaugant ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius, juos veisti grynuoju veisimu siekiant įtvirtinti susidariusius išskirtinius veislių požymius. Sudaryti ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinuos branduolius ir juos išlaikyti. Subalansuotai ir tausiai panaudoti selekcinuos branduoliuose gaunamus ūkinius gyvūnus branduoliams plėsti, atnaujinti ar veislių rekreacijos tikslu platinti gyvūnus augintojams.

Svarbiausi ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinuos branduolius laikančių subjektų uždaviniai:

18.1.1. išlaikyti pagal I priede nurodytus rodiklius (selekcinuos branduolius, linijas, šeimas, įkainius) ir skirtą finansavimą genealoginės struktūros genofondinių ūkinių gyvūnų bandas, kurių gyvūnai nuolat perduotų pageidaujamus požymius ir norimas savybes kitoms kartoms;

18.1.2. užtikrinti, kad siekiant išvengti įvaisos ir formuojant naujas linijas, į populiaciją būtų galima įterpti kitų veislių genų, tai turėtų būti tiek fenotipiškai, tiek ir genotipiškai artimų, panašioje aplinkoje susiformavusių veislių genai, tačiau kitų veislių genų įterpimas turi būti suderintas su Taryba ir Valstybine gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos;

18.2. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimas *ex situ*:

Įgyvendinant biologinės įvairovės konvencijos tikslus, įkurti ir (ar) palaikyti ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos, turinčios funkcionalių paveldimumo elementų, naudojamuosius ir saugojamuosius ūkinių gyvūnų genų bankus, sudaryti genetinės medžiagos kolekcijas ir jas stabiliai naudoti ar saugoti pagal 2 priede nurodytas apimtis, įkainius ir skirtą finansavimą;

18.3. Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėseną ir atranką: Centras, jeigu reikia, pasitelkdamas ekspertus, vykdo į Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių programą įtrauktų veislių ar populiacijų stebėseną šalies mastu, nustato jų pavojaus būklę atsižvelgiant į FAO reikalavimus, skaičiuoja kiekvienos veislės ūkinių gyvūnų populiacijos efektyvumo rodiklį (N_e);

18.4. ekspedicijos, kurių metu Centro vadovaujama ekspertų grupė vykdo Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių inventorizavimą ir tapatybės nustatymą, charakterizavimą šalies mastu, įvertina gyvūnų tipiškumą veislėms, renka statistinę informaciją, papildo genetinės medžiagos kolekcijas;

18.5. visuomenės informavimą apie Lietuvos ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimo veiklą (viešinimo akcijos, ūkinių gyvūnų genetinių išteklių demonstravimas, straipsniai, interneto svetainės administravimas) ir kitą su tuo susijusią veiklą vykdo Centras.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

19. Programos įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų.

20. Centro veikla įgyvendinant programą:

20.1. ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių nuolatinė stebėseną ir atranka. Veiklos vertinimo kriterijai: atliktų ekspedicijų skaičius, ekspedicijose stebėtų ir atrinktų gyvūnų skaičius, ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių stebėsenai ir atrankai panaudotų lėšų suma;

20.2. išsaugojimas *in situ*, vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių genealogines linijas ir šeimas;

20.3. išsaugojimas *ex situ*, vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.);

20.4. gyventojų švietimas ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių ir šių išteklių išsaugojimo klausimais, vertinimo kriterijai: viešinimo priemonių (pranešimų, surengtų ūkinių gyvūnų genetinių išteklių parodų, populiarinimo straipsnių ir kt.) skaičius, viešinimui panaudota lėšų suma;

20.5. nuolatinė visų Programoje įrašytų veislių stebėseną ir praėjusių metų rezultatų pristatymas pagal programos tikslo ir programos uždavinio vertinimo kriterijus kiekvienų metų pirmą ketvirtį Tarybai;

20.6. duomenų interneto svetainėje paskelbimas ir kartą per metus atnaujinimas pagal 5 priedą.

21. Ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolius laikančių subjektų veikla įgyvendinant programą:

21.1. išsaugojimas *in situ*, vertinimo kriterijus – ūkinių genofondinių gyvūnų selekciniais branduoliams sudaryti ir išlaikyti panaudotų lėšų suma, išsaugotų ūkinių gyvūnų skaičius pagal veislių genealogines linijas ir šeimas;

21.2. išsaugojimas *ex situ*, vertinimo kriterijus – genetinei medžiagai kaupti panaudotų gyvūnų skaičius pagal atskiras veisles (vnt.).

22. Saugojimą *in situ* vykdančys subjektai išlaiko einamaisiais metais šios programos 1 priede numatytus ūkinių genofondinių gyvūnų selekcinis branduolių, genealoginių ūkinių gyvūnų linijų ir šeimų, ūkinių gyvūnų kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.

23. Saugojimą *ex situ* vykdančys subjektai kaupia ir saugo einamaisiais metais šios programos 2 priede numatytus genetinės medžiagos kiekius pagal įkainius ir skirtą finansavimą.

24. Selekcinius branduolius laikantys subjektai kiekvienų metų pirmą ketvirtį praėjusių metų rezultatus pagal programos uždavinio vertinimo kriterijus pristato Tarybai.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Programos administravimo ir finansavimo tvarką nustato genetinių išteklių administravimo taisyklės, kurias tvirtina Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras.

26. Subjektai, gaunantys finansavimą pagal programos priemones, už tų pačių priemonių įgyvendinimą negali gauti finansavimo iš kitų šaltinių.

27. Programos nuostatos peržiūrimos einamųjų metų IV ketvirtį, atsižvelgiant į tarybos siūlymus, įkainius ir privalomą išlaikyti ūkinių gyvūnų selekcinių branduolių struktūros pokyčius, siekiant nustatyti kitų metų vertinimo kriterijų reikšmes ir finansavimą.

28. Programos priedai peržiūrimi einamųjų metų IV ketvirtį.

29. Už programos įgyvendinimo priežiūros kontrolę atsakinga Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
1 priedas

SU LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMU *IN SITU* SUSIJUSI VEIKLA

Subjektas	Gyvūnų veislė / selekcinų branduolių skaičius subjektuose		Patinų		Patelių		Iš viso gyvūnų sk.	Gyvūno išlaikymo įkainis metams, Eur	Lėšų poreikis, Eur
			skaičius	linijų sk.	skaičius	šeimų sk.			
LSMU Gyvulininkys tės institutas	Žemaitukai	1	19	3	21	4	40	1414,21	56568,4
	Šemieji galvijai	1	1	1	26	4	27	442,83	11956,41
	Balnugariai galvijai	1	1	1	13	4	14		6199,62
	Senajo genotipo Lietuvos žalieji	1	1	1	17	Pradėtos formuoti (4)	18		7970,94
	Vietinės kiaulės	1	24	5	83	9	107	206,21	22064,47
	Lietuvos baltosios kiaulės	1	48	4	161	4	209		43097,89
	Vietinės šiuurkščiavilnės avys	1	19	4	73	4	92	141,91	13055,72
	Vištinės žąsys	1	49	3 skirtingo amžiaus pulkai	98	3 skirtingo amžiaus pulkai	147	36,49	5364,03
UAB „Lietuvos žirgynas“	Žemaitukai	1	43	3	37	3	80	1414,21	113136,8
	Stambieji žemaitukai	2	69	4	111	10	180		254557,8
	Lietuvos sunkieji	2	16	4	29	7	45		63639,45
	Senajo genotipo trakėnai	2	75	6	229	10	304		429919,84
UAB „Šeduvos avininkystė“	Lietuvos juodgalvės avys	1	24	4	785	12	809	141,91	114805,19
	Vietinės šiuurkščiavilnės avys	1	1	1	16	2	17	141,91	2412,47
Iš viso									1144749,03

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
2 priedas

SU LIETUVOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMU *EX SITU* SUSIJUSI VEIKLA

Genetinės medžiagos kolekcijų sudarymas					Sukauptos užšaldytos genetinės medžiagos palaikymas			Iš viso lėšų, Eur
Subjektas	Saugojimas <i>ex situ</i>	Numatomas sukaupti kiekis, vnt.	Įkainis, Eur	Lėšų poreikis, Eur	Užšaldytos spermos šiaudeliai, vnt.	Įkainis metams, Eur	Lėšų poreikis užšaldytai genetinei medžiagai, vnt., Eur	
LSMU Gyvulininkystės institutas	Kuilių spermos užšaldymas	8640	1,01	8726,4	16152	0,297	4797,14	14093,54
	Eržilų spermos užšaldymas		5,71					
	Avinų spermos užšaldymas	200	2,85	570				
	Bulių spermos užšaldymas		0,54					
	Embrionų užšaldymas	10	200,42	2004,2	49	0,297	14,55	2018,75
	Ovocitų užšaldymas	4	100,5	402	12	0,297	3,56	405,56
	Galvijų kilmės patikrinimas	100	42,28	4228				4228
	Arklių kilmės patikrinimas			61,4				
	DNR išskyrimas ir užšaldymas	50	25,2	1260				1260
UAB „Lietuvos žirgynas“	Eržilų spermos užšaldymas	2000	5,71	11420	18772	0,297	5575,28	16995,28
Iš viso				28610,6			10390,53	39001,13

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
3 priedas

**PROGRAMOJE SAUGOMI ŪKINIŲ GYVŪNŲ *IN SITU* SKAIČIAI PAGAL VEISLES IR SELEKCINIŲ BRANDUOLIŲ SKAIČIUS
EINAMAISIAIS METAIS IR PLANAS KITIEMS METAMS**

Veislė	Ūkinių gyvūnų skaičius			Selekcinių branduolių skaičius		
	2015	2016	Skirtumas	2015	2016	Skirtumas
Žemaitukai	99	120	21	2	2	0
Stambieji žemaitukai	163	180	17	1	2	1
Lietuvos sunkieji arkliai	40	45	5	1	2	1
Senojo lietuviškojo genotipo trakėnai	304	304	0	2	2	0
Šemieji galvijai	15	27	12	1	1	0
Baltnugariai galvijai	12	14	2	1	1	0
Senojo genotipo Lietuvos žalieji galvijai	14	18	4	1	1	0
Vietinės kiaulės	107	107	0	1	1	0
Lietuvos baltosios kiaulės	209	209	0	1	1	0
Vietinės šiurkščiavilnės avys	69	109	40	1	2	1
Lietuvos juodgalvės avys	677	809	132	1	1	0
Vištinės žąsys	118	147	29	1	1	0

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
4 priedas

**PROGRAMOJE KAUPIAMA ŪKINIŲ GYVŪNŲ GENETINĖ MEDŽIAGA *EX SITU* PAGAL RŪŠIS IR SUKAUPTOS GENETINĖS
MEDŽIAGOS PALAIKYMAS EINAMAISIAIS METAIS IR PLANAS KITIEMS METAMS**

Genetinė medžiaga (gamyba)	Kaupiama genetinė medžiaga			Sukauptos užšaldytos genetinės medžiagos palaikymas		
	2015	2016	skirtumas	2015	2016	skirtumas
Kuilių spermos užšaldymas	1500	8640	7140	31624	34924	3300
Eržilių spermos užšaldymas	800	2000	1200			
Avinų spermos užšaldymas	200	200	0			
Bulių spermos užšaldymas	0	0	0			
Embrionų užšaldymas	9	10	1	40	49	9
Ovocitų šaldymas	4	4	0	8	12	4
Galvijų kilmės patikrinimas	90	100	10	0	0	0
Arklių kilmės patikrinimas			0	0	0	0
DNR išskyrimas ir užšaldymas	50	50	0	0	0	0

Lietuvos ūkinių gyvūnų
genetinių išteklių išsaugojimo programos
5 priedas

Veislės, įtrauktos į Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programą, apibūdinimas

_____

data

Veislės pavadinimas: _____

Rūšies pavadinimas: _____

Pirminis vietinės veislės pavadinimas			
Kiti veislės pavadinimai			
Vieta			
Asociacija	Pabraukti: Įkurta	Neįkurta	Įkūrimo metai:
Kilmės ir kūrimo aprašymas			
Populiacijos dydis	Metai:	Gyvūnų skaičius:	
Efektyvios populiacijos dydis <i>Ne</i>			
Reprodukinių gyvūnų skaičius, vnt.	Kergimui naudojami patinai		
	Dirbtiniam sėklinimui naudojami patinai		
	Veislinės patelės		
	Pirmą kartą palikuonių atsivedusios patelės		
Grynuoju veisimu veisiamų patelių proc.			
Suaugusio gyvūno duomenys	Rodiklis	Patinas	Patelė
	Aukštis ties ketera (cm)		
	Gyvasis svoris (kg)		
Laikytojų skaičius			
Pagrindinė produkcija (pvz. mėsa, pienas) ir vidutinis produktyvumas			
Unikalūs požymiai (pvz., atsparumas ligai, produktyvumo rodikliai, išskirtiniai eksterjero požymiai)			
Tipinės laikymo sąlygos, šėrimas ir kt.			
Saugojimas	<i>In situ:</i>	<i>Ex situ:</i> Taip/Ne	Kriokonservavimas:

	Taip/Ne		Taip/Ne